

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Nuomonės dėl pasiūlymo dėl Direktyvos dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo naujos redakcijos santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje www.edps.europa.eu)

(2018/C 305/07)

Direktyva dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo siekiama užtikrinti lengvesnį pakartotinį viešojo sektoriaus informacijos naudojimą visoje Europos Sąjungoje, suderinant pagrindines sąlygas, kuriomis viešojo sektoriaus informacija būtų prieinama pakartotinai ją naudojantiems asmenims, siekiant paskatinti kurti viešojo sektoriaus informacija grindžiamus Bendrijos produktus ir paslaugas, išvengti konkurencijos iškreipimų.

Naujose nuostatose numatyta išplėsti Direktyvos aprėptį, kad ji apimtų valstybinių įmonių, pvz., vandens, energijos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose veikiančių įmonių, dokumentus viešųjų pirkimų srityje. Be to, ji taikoma viešąsias paslaugas teikiančių valstybinių įmonių turimiems dokumentams, jei tokie dokumentai sukuriama vykdant visuotinės svarbos paslaugas. Pasiūlymo aprėptis bus išplėsta, kad apimtų ir specifinius mokslinių tyrimų duomenis, pvz., mokslinių faktų nustatymo procesų rezultatus.

Nuomonėje pagrindinis dėmesys skiriamas konkrečioms rekomendacijoms, siekiant geriau paaiškinti Direktyvos dėl viešojo sektoriaus informacijos ir BDAR santyki ir suderinamumą, taip pat nuorodoms į galiojančią duomenų apsaugos teisę. Taip pat joje pateikta papildomų rekomendacijų dėl anoniminimo ir su tuo susijusių išlaidų bei duomenų apsaugos ir skiriamas dėmesys duomenų apsaugos poveikio vertinimui, atsižvelgiant į priimtą pakartotinio naudojimo politiką.

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas savo nuomonėje dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo nuosekliai vadovaujasi mūsų praktika dėl priežiūros atvejų ir remiasi jau atliktu darbu dėl „Gerųjų didžiųjų duomenų“ („ES vertybėmis pagrįstas duomenų bendrinimas“), visų pirma anksčiau paskelbtomis EDAPP nuomonėmis ir oficialiomis pastabomis. Taip pat atkreipiame dėmesį į klausimus, kurie turi būti suderinti ES lygmeniu, kad Direktyvos dėl viešojo sektoriaus informacijos nauja redakcija padėtų pasiekti numatytus tikslus.

Atsižvelgdamas į Pasiūlymo 1 straipsnio 2 dalies g punktą, EDAPP rekomenduoja geriau paaiškinti Direktyvos dėl viešojo sektoriaus informacijos ir BDAR santyki ir suderinamumą ir pateikia pasiūlymą dėl projekto.

Be to, EDAPP siūlo į pagrindines Direktyvos nuostatas grąžinti konkrečią nuostatą, kuri šiuo metu yra Direktyvos 2013/37/ES 1 straipsnio 4 dalyje, kad Pasiūlyme būtų aiškiai nurodyta, jog taikoma asmens duomenų apibrėžtis pagal BDAR 4 straipsnio 1 punktą. EDAPP taip pat rekomenduoja į pasiūlymo 4 straipsnio 4 dalį įtraukti nuorodą į pagal BDAR 51 straipsnį įsteigtą priežiūros instituciją.

EDAPP taip pat rekomenduoja skatinti anoniminimo naudojimą, teisiniame tekste nurodant į „anoniminę informaciją“ ir išplečiant įmonių sąrašą, kurios turi teisę įtraukti anoniminimo išlaidas, už kurias galima imti mokesčių iš pakartotinių naudotojų.

Kaip paskutinę rekomendaciją EDAPP siūlo numatyti duomenų apsaugos poveikio vertinimus tam tikriems sektoriams, kurie dirba su neskelbtiniais duomenimis, pvz., sveikatos priežiūros sektoriui, kuriais remdamosis licencijos išdavėjas pagrįstų savo sprendimą ir atitinkamai atsižvelgtų į pakartotinio naudojimo sąlygas.

1. ĮVADAS IR PAGRINDINĖ INFORMACIJA

1. 2018 m. balandžio 25 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2013/37/ES (po Direktyvos 2003/98/EB peržiūros) dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (toliau – Pasiūlymas). Pasiūlymas yra dalis „2018 m. dokumentų rinkinio“, kuriame yra ir kitų svarbių dokumentų: i) Komisijos komunikatas „Europos bendros duomenų erdvės kūrimas“ (toliau – Komunikatas); ii) kaip Komisijos tarnybų darbinis dokumentas pateiktos gairės dėl privačiojo sektoriaus informacijos bendrinimo (toliau – Gairės); iii) viešojo sektoriaus informacijos direktyvos vertinimas.

2. Pasiūlymu siekiama atnaujinti ir iš dalies pakeisti esamą Direktyvos 2013/37/ES ir Direktyvos 2003/98/EB dėl viešo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (Viešo sektoriaus informacijos direktyvos) tekstą.
3. Direktyvos peržiūra yra viena iš trijų priemonių, kurias Komisija pasiūlė Europos bendrai duomenų erdvei sukurti (žr. bendrąjį Komisijos komunikatą COM (2018) 232, toliau – Komunikatas), kartu su Gairėmis dėl privataus sektoriaus duomenų bendrinimo [...] ir atnaujinta Rekomendacija dėl prieigos prie mokslinės informacijos ir tos informacijos išsaugojimo [...].
4. Siūlydama iš dalies pakeisti Direktyvą dėl viešo sektoriaus informacijos, Europos Komisija siekia užtikrinti lengvesnį pakartotinį viešo sektoriaus informacijos, pvz., teisinių, eismo, meteorologinių, ekonominių ir finansinių duomenų, naudojimą visoje Europos Sąjungoje, suderinant pagrindines sąlygas, kuriomis viešo sektoriaus informacija būtų prieinama pakartotinai ją naudojantiems asmenims, siekiant paskatinti kurti viešo sektoriaus informacija pagrįstus Bendrijos produktus ir paslaugas ir išvengti konkurencijos iškraipymų.
5. Visų pirma bendrasis Pasiūlymo tikslas turi atitikti Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos tikslus. Pasiūlymu siekiama sustiprinti Direktyvos poveikį sustiprinant konkrečias nuostatas ir atitinkamai jas pakeičiant, kad būtų padidintas viešo sektoriaus duomenų, kuriuos galima pakartotinai naudoti, kiekis. Konkrečiai šia iniciatyva taip pat siekiama sustiprinti smulkiųjų ir vidutinių įmonių padėtų duomenų rinkoje, užtikrinant sąžiningesnę konkurenciją ir geresnes galimybes patekti į rinką bei stiprinant tarpvalstybines inovacijas.
6. Atitinkamose naujose nuostatose numatyta išplėsti Direktyvos aprėptį, kad ji apimtų valstybinių įmonių, vykdančių viešuosius pirkimus vandens, energijos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, turimus dokumentus. Be to, ji taikoma viešasias paslaugas teikiančių valstybinių įmonių turimiems dokumentams, jei tokie dokumentai sukuriami vykdant visuotinės svarbos paslaugas. Pasiūlymo aprėptis bus išplėsta, kad apimtų specifinius mokslinių tyrimų duomenis, pvz., mokslinių faktų nustatymo procesų (t. y. eksperimentų ir tyrimų) rezultatus. Pasiūlymu praktiškai „(...) nustatoma horizontali sistema, padėsianti, kiek būtiniausia, suvienodinti pakartotinio duomenų naudojimo visose srityse ir sektoriuose sąlygas“⁽¹⁾.
7. EDAPP palankiai vertina tai, kad, Europos Komisijos teigimu, naująja Viešo sektoriaus informacijos direktyva siekiama skatinti pakartotinai naudoti viešo sektoriaus informaciją, kaip pažymėta Komunikate: „sumažinti kliūtis patekti į rinką, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms; sumažinti riziką dėl pernelyg didelio pradininkų pranašumo, kuris naudingas didelėms įmonėms, taigi apriboja potencialių duomenis pakartotinai naudojančių subjektų skaičių; plėsti verslo galimybes skatinant skelbti dinamiškus duomenis ir diegti programų sąsajas (API)“⁽²⁾.
8. Viešo sektoriaus informacijos direktyva yra dalis ES vizijos dėl „Gerųjų didžiųjų duomenų“ skatinimo. Viešo sektoriaus informacija yra pagrindinis Bendrosios skaitmeninės rinkos didžiųjų duomenų „žaliavos“ šaltinis. Išmaniai naudojant duomenis, įskaitant jų apdorojimą dirbtinio intelekto priemonėmis, galima atnešti permainų į visus ekonomikos sektorius.
9. Jau 2016 m. rugsėjo mėn. EDAPP nuomonėje dėl nuoseklaus pagrindinių teisių įgyvendinimo didelių duomenų kiekių amžiuje⁽³⁾ buvo pateikta strategija dėl ES vertybėmis pagrįstos kibernetinės erdvės formavimo, atkreipiant dėmesį į tokias problemas, kaip rinkos koncentracija ir neoficialioji galia, taip pat į silpną privatumo didinimo technologijų, kaip ir priemonių mažinti asmens duomenų tvarkymo mastą ir neprarasti produkto ar paslaugos funkcionalumo (vadovaujantis pritaikytosios⁽⁴⁾ bei standartizuotosios privatumo apsaugos principo taikymu), rinką.
10. Be to, EDAPP norėtų priminti su duomenų apsauga susijusius su pagrindinius principus, kurių, Europos Komisijos teigimu, turėtų būti laikomasi pakartotinai naudojant duomenis, t. y.: i) kuo mažesnis duomenų susaistymas ir netrukdomos konkurencijos užtikrinimas; ii) skaidrumas ir visuomenės dalyvavimas dėl pakartotinio naudojimo tikslų piliečių / duomenų subjektų atžvilgiu, taip pat skaidrumas ir aiškiai apibrėžtas tikslas licencijos išdavėjo ir licencijų gavėjų santykiuose; iii) duomenų apsaugos poveikio vertinimas ir atitinkami duomenų apsaugos garantai dėl pakartotinio naudojimo (duomenų apsaugos požiūriu vadovaujantis principu „nepakenk“).
11. Nors Europos Komisija su EDAPP neoficialiai konsultavosi, oficialių konsultacijų, kaip reikalaujama Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalyje, nebuvo. Todėl ši nuomonė grindžiama to paties reglamento 41 straipsnio 2 dalimi. EDAPP rekomenduoja nuorodą į šią nuomonę įtraukti į priimtos priemonės preambulę.

⁽¹⁾ Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl viešo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (naujos redakcijos) aiškinamasis memorandumas, 3 psl.

⁽²⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos bendros duomenų erdvės kūrimas“, 5 psl.

⁽³⁾ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/16-09-23_bigdata_opinion_en.pdf, dėl pakartotinio naudojimo 9 p.

⁽⁴⁾ Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė Nr. 05/2018, Preliminari nuomonė dėl pritaikytosios privatumo apsaugos.

7. IŠVADA

Todėl EDAPP rekomenduoja:

- pakeisti Pasiūlymo 1 straipsnio 2 dalies g punktą ir pateikti specialią formuluotę dėl „dokumentų“ ir „dokumentų dalių“ skirtumų, kuriems duomenų apsaugos pagrindu nebūtų taikoma viešojo sektoriaus informacijos direktyva,
- į Pasiūlymo 4 straipsnio 4 dalį įtraukti nuorodą į vadovaujantis BDAR 51 straipsniu sukurtą priežiūros instituciją, kad būtų papildomai sustiprintas ryšys tarp viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo ir asmens duomenų apsaugos,
- į esminę Pasiūlymo dalį grąžinti konkrečią nuostatą dėl galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų, kuri šiuo metu yra Direktyvos 2013/37/ES 1 straipsnio 4 dalyje (taip pat atnaujinti būtinas nuorodas į šiuo metu galiojančias teises priemones),
- papildomai pabrėžti anoniminimo naudojimą viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo atžvilgiu, įtraukiant nuorodą į „anoniminę informaciją“ teisiniame tekste ir išplečiant įmonių sąrašą, kurios turi teisę įtraukti anoniminimo išlaidas į išlaidas, už kurias galima imti mokesčių iš pakartotinių naudotojų,
- Pasiūlyme aiškiai nurodyti, kad taikoma asmens duomenų apibrėžtis pagal BDAR 4 straipsnio 1 dalį,
- numatyti duomenų apsaugos poveikio vertinimus tam tikriems sektoriams, kurie dirba su neskelbtiniais duomenimis, pvz., sveikatos priežiūros sektoriui, kuriais remdamasis licencijos išdavėjas pagrįstų savo sprendimą ir atitinkamai atsižvelgtų į pakartotinio naudojimo sąlygas,
- galiausiai, pateikdamas šias rekomendacijas EDAPP pabrėžia, kad duomenų apsauga susijusi su šiais pagrindiniais principais, kurių, Komisijos teigimu, reikėtų laikytis pakartotinio duomenų naudojimo atžvilgiu, t. y.:
 - i) kuo mažesnis duomenų susaistymas ir netrukdomos konkurencijos užtikrinimas;
 - ii) skaidrumas ir visuomenės dalyvavimas dėl pakartotinio naudojimo tikslo piliečių / duomenų subjektų atžvilgiu, taip pat skaidrumas ir aiškiai apibrėžtas tikslas licencijos išdavėjo ir licencijų gavėjų santykiuose;
 - iii) duomenų apsaugos poveikio vertinimas ir atitinkami duomenų apsaugos garantai dėl pakartotinio naudojimo (duomenų apsaugos požiūriu vadovaujantis principu „nepakenk“).

2018 m. liepos 10 d., Briuselis

Giovanni BUTTARELLI

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
